

Misteris d'una reina

Pere Antoni Pons

La reina Elisabet I d'Anglaterra, la reina Verge, és una de les personalitats més misterioses de la Història. Filla del turbulent Enric VIII i de la desafortunada Anna Bolena, Elisabet va instaurar oficialment el protestantisme al seu país i, en quaranta cinc anys de regnat, del 1558 fins al 1603, va aconseguir convertir el que era un regne precari i depauperat, amb una economia en bancarrota i un exèrcit sense recursos i amb la moral humiliada, en un Imperi que, al cap d'uns pocs segles, acabaria sent el més vast i poderós de tots els que hagin dominat mai el planeta.

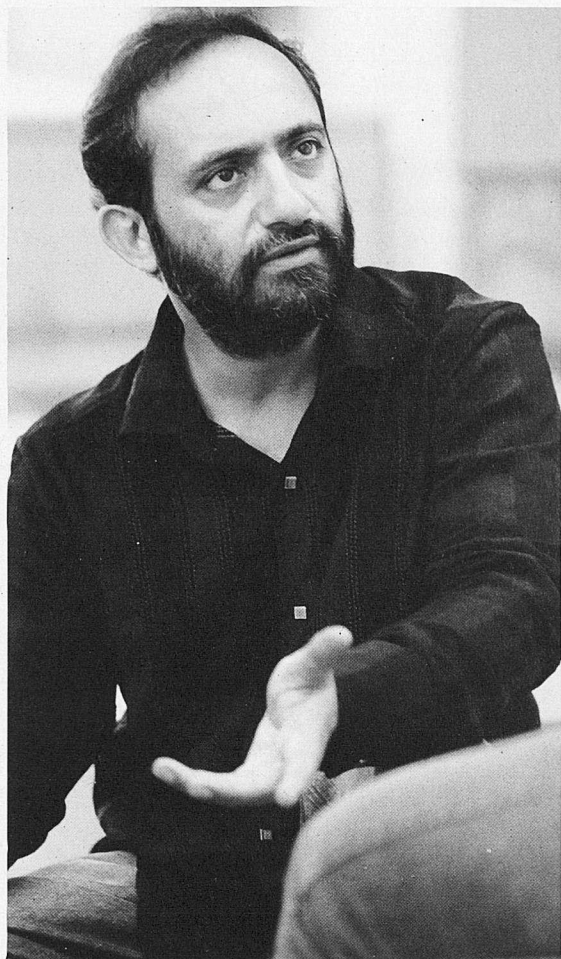
Una proesa certament fabulosa, increïble, impensable, sobretot si tenim en compte que, per tal de dur-la a terme, Elisabet hagué de superar, a banda de les inevitables intrigues polítiques que històricament ha implicat la tasca de qualsevol monarca, el conflicte religiós més devastador —Michel de Montaigne ja va notar-ne la cruïssa amb la seva proverbial perspicàcia— que mai havia sofert Europa.

Elizabeth, de l'any 1998, i *Elizabeth: The Golden Age* (L'edat d'or), de l'any 2007, totes dues dirigides per Shekhar Kapur, formen un díptic —sumptuós i delicat i convuls— sobre l'enigmàtica Reina i l'època que li va tocar de viure, un segle XVI ple de novetats que llavors encara no havien estat del tot assumides però que ja havien suposat uns canvis

radicals en molts aspectes de la vida i la societat, canvis que incloïen des de la descoberta del Nou Món fins a l'aparició desastrosa de les primeres armes de foc, passant per la descomunal fúria papal davant de la desobediència dels protestants hereges i pels avenços científics i intel·lectuals que, des de feia dècades, estaven inaugurant la Modernitat.

És per tot això que no és desencertat inscriure les pel·lícules de Kapur dins el subgènere de l'anomenat cine d'època: cine d'època, a més, de qualitat superior, que —sobretot en el cas de la primera part— sap evitar els defectes de l'artificiositat i la solemnitat de cartó pedra, mitjançant unes seqüències àgils i denses i unes composicions i enquadraments que semblen colors que respiren, i que, en els millors moments del film, donen la sensació de ser el resultat de mesclar l'Orson Welles de *Campanades a mitjanit* i les paletes més majestuoses i elegants dels pintors d'aquell període.

De totes maneres, al nucli central del díptic elisabetià de Kapur no hi ha tant un interès per reconstruir i evocar aquella època, sinó més aviat un afany per desxifrar el caràcter de la Reina, per analitzar els esdeveniments que varen fer que deixàs de ser una noia senzilla, enamorada i juganera (temorosa davant la possibilitat que la seva ger-

manastra catòlica, que la va precedir al tron, la fes executar) i adoptàs el caràcter i les maneres amb què ha passat a la història: els d'una figura distant i gèlida, gairebé divina, espectral i alhora bellíssima, d'una intel·ligència tan desperta i un sentit de l'humor tan mordaç i provocador que, quan no desconcertava els seus nobles i consellers, els pertorbava i els ofenia. Però, a ella, li era ben igual: ella era —tothom dempeus!— la Reina.

D'aquest procés tan radical i insòlit de transformació, les pel·lícules de Kapur posen l'èmfasi —lúcidament— sobretot en aquelles decisions de la Reina que xocaren de manera més frontal amb la seva condició de dona: la renúncia racional a l'amor d'un home, i la negativa a triar un espòs que li fes un fill que assegurés la successió i, per tant, la perdurabilitat de les seves polítiques.

Cap al final de la primera part, hi ha una escena en què Elisabet observa una estàtua de la Mare de Déu i es pregunta què té perquè tanta gent l'adori i l'estimi amb tant de fervor i tanta devoció. És el moment en què es consolida la seva nova personalitat, quan fa *tabula rasa* respecte de la seva vida passada i decideix fer veure que res del que íntimament ha viscut ha ocorregut realment. Ja havia tengut amants i ja havia estat enamorada, però just en aquell moment decideix que ella serà, i és, verge, i que no es casarà perquè el seu espòs ja és el poble d'Anglaterra.

És l'escena culminant d'una pel·lícula memorable, que sap posar llum al misteri d'una dona absolutament extraordinària. ■

